

Oponentský posudek bakalářské práce

Jméno a příjmení bakalantky: **Denisa Glacová**
Název bakalářské práce: **Ikonografie a tradiční židovské prameny díla Marca Chagalla: vitraje v nemocnici Hadasa Ejn Kerem v Jeruzalémě**

Oponent BP: **PhDr. Daniel Boušek, Ph.D.**

Formální záležitosti:

Bakalářská práce splňuje všechny formální požadavky: obsahuje čestné prohlášení, obsah, seznam použité literatury a elektronických zdrojů, dobrý poznámkový aparát, do angličtiny přeložený abstrakt a obrazovou přílohu.

Zpracování tématu:

Po metodické stránce je předložená práce zcela vyhovující. Rozdělena je do tří kapitol, z nichž první pojednává o vzniku synagogy v nemocnici Hadasa v Jeruzalémě, Chagallově práci na vitrajích a výstavách jeho díla v Paříži a New Yorku, druhá o námětu dvanácti izraelských kmenů v Bibli a třetí, stěžejní kapitola, pojednává o ikonografii Jeruzalémských oken. Ocenění si zasluhuje rovněž jazyková úprava a rešeršní práce. Autorka prostudovala rozsáhlou cizojazyčnou (především anglickou a hebrejskou) primární i recentní sekundární literaturu a při práci rovněž využila elektronické zdroje. Na příslušnou literaturu odkazuje konzistentně jednotným způsobem.

Autorkou vytčený cíl analyzovat zdroje a symboliku Chagallových vitrají v nemocnici Hadasa práce naplnila téměř bezesbýtku, a proto k ní mám jen několik otázek a připomínek. První otázka se týká vztahu synagogální architektury a vitrají. V úvodu autorka sice stručně zmiňuje dekorační a didaktickou funkci vitrají v evropské církevní architektuře z přelomu románského a gotického období, avšak neuvádí, zda vitraje tvořily také součást synagogální architektury. Objevují se vitraje v synagogách až od konce devatenáctého a počátku dvacátého století, kdy se začaly opět uplatňovat v moderní architektuře, nebo již dříve? Jsou Chagallova Jeruzalémská okna v rámci synagogální architektury jevem výjimečným, nebo vitraje tvoří běžnou součást synagogální architektury? A dále: Je dvanáct izraelských kmenů coby téma vitrají jedinečné, nebo se již objevilo v jiné církevní nebo synagogální stavbě? Jinými slovy: mohl Chagall čerpat inspiraci z nějakého již existujícího díla?

Druhá otázka se týká Chagallové nabídky vytvořit pro synagogu v Hadase oponu a *aron ha-kodeš* (str. 15). Jestli se nemýlím, obé vytvořila jiná výtvarnice. Proč se této práci neujal Chagall?

Zatřetí bych se chtěl dotknout analýzy zdrojů a symboliky. Práce se příliš nezabývá otázkou Chagallova vztahu k judaismu a jeho znalostmi tradiční náboženské literatury. Přestože zmiňuje, že od čtyř do třinácti let navštěvoval *heder*, nesvědčí ortografická chyba ve slově *keter*,

interpretovaná kunsthistoriky jako autorova „hravost“, spíše o nedostatečné znalosti hebrejštiny? Pak se nabízí otázka, nakolik byl Chagall s to čerpat z hebrejské pobiblické literatury včetně agadických midrašů, na něž práce odkazuje při výkladu ikonografie. Autorka sama na str. 49 doznává, že při hledání inspiračních zdrojů „u některých motivů se jedná spíše o hypotézy“ kunsthistoriků. V některých případech mi vsutku připadá, že autorkou citovaní odborníci mnohdy poněkud svévolně prosívají biblickou a pobiblickou hebrejskou literaturu nebo určitá historická fakta s cílem za každou cenu nalézt pro daný motiv inspirační zdroj. Je okřídlený kůň nebo osel opravdu reminiscencí na knihy Jób nebo Joel (str. 30) a připomíná barevnost písmen v nápisu Zabulón (str. 36) opravdu potomky Zabulóna, kteří působili jako skláři v Akku? (Zde patrně míní židovské skláře z města Tyr, o nichž hovoří Benjamin z Tudely.) Po mém soudu jsou takové výklady přinejmenším hodně spekulativní. Neprolíná se v Chagallových Jeruzalémských oknech téměř výhradně ikonografie inspirovaná především Jákobovým požehnáním a příslušnými pasážemi v knihách Exodus a Deuteronomium a výtvarný jazyk a osobní ikonografie samotného tvůrce? Netvrdím však, že jeho inspirační zdroje nemohly rovněž napájet symbolikou čerpající z pramenů rabínského judaismu, která se stala součástí výtvarného projevu židovské lidové kultury. Jeruzalémská okna, tak jako každé mistrovské dílo, lze jistě interpretovat mnoha způsoby a v jejich ikonografii nalézat stále nové významy a zdroje.

Práce se vyznačuje vysokou jazykovou kulturou a jen minimálním množstvím překlepů, např. Kanaán namísto Kanaan a Šalamoun namísto Šalomoun. Na str. 23 a 32 autorka zaměňuje slovo „svatost“ za významově odlišné „svátost“. Transkripce hebrejštiny je v práci v souladu se zvolenou normou konzistentní. Chybně je snad přepisováno jen slovo Hadaša, které by se v souladu se zvolenou normou mělo přepisovat Hadasa (ve slově je samech, nikoli šin), naopak s někdy chybí ve jménu Jiśra'el. To však nic nemění na skutečnosti, že Denisa Glacová vypracovala mimořádně kvalitní bakalářskou práci, která zasvěceně shrnuje bádání o daném tématu a nabízí dobrý základ pro další studium. Bakalářskou práci proto doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako **výbornou**.

V Praze, 4. září 2014

PhDr. Daniel Boušek, Ph.D.